

J. P. Mynsters prædiken 23. søndag efter trinitatis

Taler

Jakob Peter Mynster
Biskop

Dato

26. november 1848

Sted

Vor Frue Kirke, Københavns
Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Filipperbrevet kapitel 3, vers 17-21

- 1 Hav Tak, o Gud! For dit hellige Ord, hvormed du har ledsaget os paa den Vei, vi have giennemvandret, for enhver Formaning, hvormed det har tilskyndet, enhver Advarsel, hvormed det har holdt os tilbage, enhver Trøst, hvormed det har vederqvægen os i den Række af Dage, som er forløben. Dagene ere rundne
5 hen, men din Aand bevare Ordet i vore Hierter, at vi ved dens Lys og ved dets Kraft maa fortsætte vor Vandring indtil der, hvor dets sidste, store Forjættelse skal opfyldes over os! Amen.

10 **Epistel: Phil. 3, 17-21.**

- Efter den borgerlige Tidsregning er dette Aar, der med saa uudslettelige Mærker skriver sig i Verdens Historie, endnu ikke til Ende; men det kirkelige Aar er ved sin Slutning, sidste Gang deri tales paa denne Dag Guds Ord til de forsamlede
15 Menigheder.

- Det forelæste Afsnit af den hellige Skrift er en af de for denne Dag anordnede Texter, og vi have saa ofte havt den for os, saa ofte lagt os dens Indhold paa Hierte, at vi kunde være fristede til at lægge den tilside, og søge en anden Text,
20 der gav os Anledning til fra en anden Side at betragte den christelige Sandhed, paa en anden Maade at forsøge at skaffe den Indgang.

- Men, andægtige Tilhørere! I det jeg tænkte herpaa, kom dog denne Text stedse tilbage i mine Tanker, der spurgte mig ligesom: Er du da bleven træt af at sige dig selv: "Vort Borgerskab er i Himlene"? Har du saaledes udtømt dette Ords
25 Rigdom, at det ikke mere kan tiene dig til Opløftelse, Styrke og Trøst? Men

dersom det idelig vender tilbage i din Tale med dig selv, hvorfor da ikke ogsaa i Talen til Menigheden?

30

Altsaa, den os Alle saa vel bekiendte, den saa ofte afhandlede Text er atter for os. Apostelen taler deri saa mildt, endog med Taarer, og dog begynder han med alvorlige, endog strenge Ord. Ethvert af disse Ord ville vi ikke giennemgaae, thi, hvor oprigtigen vi endog sige: Gud være os Syndere naadig!

35

Haabe vi dog ikke at være i deres Tal, hvilke Apostelen vilde træffe, i det han taledes om Saadanne, der ere Christi Korsens Fiender, og saa fremdeles. Men naar vi da komme til det Sidste: "Hvilke tragte efter de jordiske Ting", træffer dette da heller ikke? Ak!

40

Dersom vi endog mere ikke at fortjene at tælles blandt dem, der kaldes Guldets eller den derfor gjort os saaledes frie, at Verdens Tillokkelser og Verdens Trusler ingen Magt mere have over os? Maaskee tilføier Nogen: Hvorledes turde endog et Menneske saaledes ville gjøre dette, da tør han ikke lade Jordens Vee og Vel
45 gaae sig forbi ligger ham paa Hierte, Noget, han vil fremme, hvorover han forstyrres; han har sin Deel paa Jorden med andre Mennesker, og saaledes ere der visselig jordiske Ting, han maa eftertragte, jordiske Ting, han maa søge at undflye.

50

Apostelens Mening er nu vel let at forstaae; han havde ogsaa følt Hunger og Kulde og Nattevaagen og Møisommeligheder og Farer, han havde ogsaa sørget med og for sit Folk, sørget med og for dem, til hvilke Livet havde knyttet ham, og de jordiske Skiebner have vel lært ham baade at nyde og at lide, baade at ønske og at frygte.

55

Men naar vi da vilde sige, at han blot taler mod dem, hvis hele Sind er fyldt med det Jordiske, som søge al deres Deel paa Jorden, da vilde vi synes at gjøre en Adskillelse, som sikkert var langt fra Apostelens Mening. Thi han meente visseligen ingenlunde, at Livet ligesom skulde deles i tvende Dele, hvoraf den
60 ene tilhørte Himmelen, og den anden Jorden; men naar han siger: "Vort Borgerskab er Himlene", da mener han, at sit hele Liv paa Jorden vilde han stræbe at føre som Den, der har Borgerskab i Himlene.

65

"Ikke at jeg har allerede grebet det, eller er allerede fuldkommen", havde han sagt strax foran; men, sig bevidst, at han oprigtigen og utrætteligen stræbte

derefter, vover han dog at sige: “Vorder mine Efterfølgere, Brødre!” Han fordrer dermed Intet af os, uden hvad vi Alle kunne og skulle stræbe at efterligne, nemlig just dette, som vi nys sagde,

70

At vort hele Liv paa Jorden skulle vi føre med den Bevidsthed, at vort Borgerskab er i Himlene.

75 Dertil ville vi i denne Stund henvende vor gudelige Betragtning.

Det Første, der paatrænger sig den alvorligere og dybere Betragtning af Verden, er Erkiendelsen af alle jordiske Tings Ustadighed og Forgængelighed. Der ere Mennesker, om hvilke det næsten gielder, hvad Hedningerne sagde om deres
80 Guder, at de leve fiernede fra det Forbigangne og det Tilkommende, de leve kun i Øieblikket, og Livet i dets Heelhed fremstiller sig aldrig for dem, som det er.

Hvo der ikke kan, eller ikke vil leve saaledes, for ham opruller mangel Gang i alvorlige Timer det Forbigangne sit Forhæng, og han seer der bagved, hvad der
85 var, og ikke er mere, hans Øie gaaer hen over sammenfaldende Ruiner over halvudslettede Spor, over halvtstunkne Grave, og ethvert Mindesmærke, der blev tilbage, siger ham, at Mennesker er som Urten paa Marken, og al Menneskets Herlighed som Urtens Blomster; naar Veir farer over det, da er det ikke mere, dets Sted kiender det ikke mere.

90

Du selv, du er vel endnu, men kommer du paa de Steder, hvor du var tilforn, da kiender Stedet dig ikke mere; eller, dersom du blev paa det samme Sted, da kiender du Stedet ikke mere; efterhaanden er Alt forandret, maaskee pludselig omvæltet, og du seer omkring dig en ny Slægt og en ny Tiid.

95

Fremtiden drager ikke sit Forhæng tilside, men hvad det endog skiuler, da veed du dog forud, at hvad der nu kaldes det Tilkommende, skal engang kaldes det Forbigangne; ogsaa du gaaer forbi, og om dig selv, og om al din Lyst og om al din Qval sige de dig allerede: Om hundrede Aar er det glemt – ja vel længe
100 forinden.

Denne Indsigt i de jordiske Tings Forfængelighed og Forgængelighed, som paatrænger sig med enhver Erfaring, kan i de forskellige Menneskers Sind have meget forskiellig Virkning. Der ere de, som sige: Efterdi Glædens Rose saa snart

visner, saa pluk den, medens den endnu blomstrer; fryd dig ved Livet, før dets Flamme er udslukt; lader os æde og drikke, thi i Morgen ere vi døde.

Der er Andre, som gierne dvæle i det bløde Veemod, hvilket Udmalingen af
110 Tingenes Omskiftninger fremkalder, det Veemod, som vel er uadskilleligt fra
Bevidstheden om Menneskets Tilstand paa Jorden, og hvori der er en Spire til
meget Ædelt og Godt, en stærk Tilskyndet bliver den eneherskende Følelse,
fortærer de bedste Kræfter, vorder en hyklet Følelse, en tom Skal uden Kierne.
Men der ere ogsaa de, som ikke kunne slaae sig til Hvile i Ustadigheden,
115 Tilværelse udflettet af Tingenes Række, dersom den Intet bragte uden denne
Vexel af "Livets korte Lyst og lange Kummer", som væmmes ved at skulle bygge
paa det løse Sand, de have fundet i det Faste, Blivende, Evige; de bære vel med
sig den Bevidsthed, at de ere Giester og Udlændinge paa Jorden, men just deri
have de ogsaa den klare Bevidsthed, at der er et andet Fædreland, som de skulle
120 søge, og kunne finde.

Men er der da intet Andet at klage over i Verden, end over Livets Ustadighed,
over den korte Tiid, der er mellem Vuggen og Graven? Har du levet paa denne
Jord, da har du ogsaa seet Dage, om hvilke du maatte sige: Jeg har ikke Lyst til
125 dem.

Hvad saae du da, som gjorde dig dem saa ulykkelige? Ja, du saae
Gienvordigheder, som forbittrede dig dit eget Liv, du saae omkring dig Jammer,
som sønderrev dit Hierte; men du saae den dybe Fordærvelse, du saae hvad der
130 boet i Mennesket, og bryder frem, naar Skrankerne borttages, du saae Mangler,
Feil, Svagheder, men du saae langt Mere end dette, du kunde ikke standse ved
disse mildere, undskyldende Navne, du følte, at der ingenlunde var blot at klage
over hvad vi kalde Menneskehiertets Forfængelighed, hvor Meget den endog
indbefatter, hvor fordærvelige endog dens Virkninger ere, men du saae
135 Ondskab, Avind, Troløshed, Løgn, Vold, Blødtørst og alt det Øvrige, som
Enhver kan opregne.

Du saa det trindt omkring dig paa Jorden, du saae det nær hos dig, du fornam,
at Roden dertil er i hvert Menneskes Hierte, ak! Ogsaa i dit Hierte, alt dette saa
140 du, og vee dig, dersom du ikke saae det med Sorg!

Her er altsaa en anden Betragtning af Jordlivet, som tvinger Sielen til ikke at
slaae sig til Hvile deri, men at søge op fra Jorden, til det Høie, Ædle, Hellige,

145 lader os sige det med eet Ord: til det Himmelske.

Søge det – men hvor finde vi det? Himmelen er høit over Jorden, og hvorledes stige vi derop, medens vi ere Borgere, paa Jorden? O mine Venner! Det Himmelske er vel ikke saa langt borte fra os. Naar vi begynde den Bøn, Herren
150 lagde paa vore Læber, og sige: “Vor Fader, du som er Himlene”, hvad mene vi da?

Sikkert ikke, at Gud er langt borte i Rummet, at han har opreist sin Throne høit over den Himmel, der hvælver sig over os, at han derfra skuer Alt, derfra
155 udsender sine Tienere til alle Sider at udføre hans Befalinger, og at vi først kunne komme Gud nær, naar vi hæve os fra Jordens lave Steder.

Nei! Saavidt som jeg, naar jeg træder ud under den stjernefulde Himmel, siger mig: Her er Guds her ere Himmelens Porte, og saavidt som jeg veed, at, naar jeg
160 træder ind i denne eller enhver anden Helligdom paa Jorden, da boer Gud der mellem Menighedens Lovsange, og fylder Stedet med sin Herlighed: saa vidt veed jeg ogsaa, at, om jeg er i den dunkleste Vraa, hvori Alt omkring mig er usmykket, dagligt og jordisk, men jeg vender mig, hvad enten med det glade, takfulde Hierte, eller med det kummerfulde Hierte til Ham, at hvem al
165 Faderlighed kaldes i Himlene og paa Jorden: da er han mig nær, hører mit Suk, forstaaer min Tanke, i det den opkommer i mit Inderste.

Men efterdi Gud visseligen boer i det Høie og Hellihe, saa er ogsaa dette os allevegne nær, og just dette er hvad vi føle, naar vi med Andagt vende os til vor
170 Fader, “som er i Himlene”, at der er en høiere Tingenes Orden: den omringer os trindt omkring, den giennembryder i sine Aabenbaringer det Forhæng, der synes at skille mellem det Himmelske og Jordiske, men ogsaa at vi kunne giennembryde det, thi det Himmelske er ikke langt borte.

Og hvad hindrer os i da at tage Borgerskab i Himlene? Ak ja, der ere Hindringer nok, i os og omkring os, men ingen større, end at de ved Guds Kraft mere og mere kunne overvindes. Apostelen meente, som vi forhen sagde, ikke, at han allerede var fuldkommen, dog siger han: “Vort Borgerskab er i Himlene”.

180 O, at vi kunde skildre den Styrke, den Trøst, som er i dette Ord, naar det kan siges af et oprigtigt Hierte! Vel maae vi ofte føle os smertelig berørte af Livets Ustadighed, hvad enten vi stundom selv kunne staae paa den faste Bred, men

185 dog see Strømmen glide forbi, og bære med sig Alt, hvorpaa vort Øie hvilede, og
stedse bringe nye Skikkelser frem, eller vi selv bæres paa dens Bølger, og tumles
fra Sted til Sted, uden Ro og Hvile.

Men dersom vi have vundet Borgerskab i Himlene, da, om vi end ofte føle os
som Giester og Udlændinge, have vi dog et Hiem, kunne tye derhen fra al
190 Verdens Forvirring; der er det Blivende og Evige, der har Alt, hvad vi hernede
glædedes ved, sin Rod og Bestandighed, thi de Ting, som sees, ere blevne af
dem, som ikke er tilsyne.

Vel bringer Livet Sorger, ofte svare, bittre Sorger, dem, der tilskikkes for vor
195 egen Deel, og dem, vi dele med Andre; men have vi vundet Borgerskab i
Himlene, da forundres os ogsaa Timer, i hvilke vi sige med Apostelen, at vor
Trængsel er stakket og let, idet vi ikke ansee de synlige Ting, men de usynlige, thi
de synlige ere timelige, men de usynlige evige.

200 Og naar vi see Synd, Uretfærdighed og Daarlighed at forstyrre Jorden,
Ugudelighed at trodse Himmelen, hvor trøsteligt er det da for Den, som under
al sin Svaghed er sig bevidst, at han stræber at føre sit Liv i Sandhed og
Retfærdighed, hvor trøsteligt er det at have Borgerskab i et andet og bedre Rige,
at kunne opløfte Sielen dertil under af Jordlivets Trængsel og Besmittelse, og der
205 at føle den gennemtrængt af nye, himmelske Kræfter!

Din Ro, din Lykke paa Jorden kunne Mennesker forstyrre, men dit Borgerskab
i Himlene, dersom du har vundet dette, kan ingen jordisk Magt tage fra dig.

210 "Vort Borgerskab er Himlene", sagde Apostelen, og have alle Christi sande
Bekjendere sagt med ham. Men have derfor Disse, nemlig de, der i Christi Tro
dyrkede Gud i Aand og Sandhed, derover forglemt, at de ogsaa vare Jordens
Borgere? Blev de derved mindre skikkede til at opfylde deres Pligter hernede?

215 Komme vi den Apostel ihu, som i vor Text har sagt os, hvad der var hans
Viisdom, Styrke og Trøst, nemlig den Bevidsthed, at vort Borgerskab er i
Himlene, har han derover forglemt, forsømt sin Ret eller sin Pligt som Borger
paa Jorden?

220 Hans Ret var at være Jesu Christi Tiener blandt Hedningerne, at forkynde
Guds Evangelium for dem, hvilke tilforn Intet var kundgiort, dertil var han

225 kaldet, indviet, styrket; og hans Pligt var, derfor at opoffre Alt, hvad
Menneskenes Mængde kaldet det Dyrebareste, derfor, som han selv siger, at
staae hver Time i Fare, at døe dagligen.

230 Den Pligt har han opfyldt fra Jerusalem indtil de fierneste Grændser, derved har
han virket for sin Tiid og for alle følgende Tider; tænke vi os Apostlenes og især
Pauli Liv bort af Begivenhedernes Række, hvilke vilde da Tilstanden have været
paa Jorden? Kunde vi da endnu have glædet os ved at have Borgerret hernede?

235 Men dersom dette synes det Store og Usædvanlige, Det, hvori kun Faa ere kaldte
til at deeltage, da lader os tænke os hvilkensomhelst Gierning, hvortil et
Menneske kan kaldes, hvilkensomhelst Stilling, hvori han kan være sat.

240 Dersom han med Sandhed siger: Vort Borgerskab er i Himlene, da have vi
forklaret, at han dermed siger, at han har fundet Indgang, fundet sit rette Hiem
i en høiere Tingenes Orden; der seer han de Forbilleder, som han ogsaa for sin
Deel skal stræbe at virkeliggjøre, thi det skal jo være hans Stræben, som det er
hans Bøn, at Guds Villie maa skee paa Jorden, som den er i Himlene.

245 Naar vi saaledes tale om Himlene, da mene vi ikke denne synlige Himmel, men
hvad vi ellers kalde Himmeriges Rige. Nu siger Apostelen os, og vor inderste
Bevidsthed samtykker det, at Guds Rige er Retfærdighed, og Fred, og Glæde i
den Hellige Aand. Dette seer Den, hvis Borgerskab er i Himlene, for sig,
hvergang han opløfter sit Sind til den høiere Tingenes Orden, dette tager han
med sig derfra, dette svæver ham stadigen for Øie, og derom veed han, at det
skal udpræge sig i al hans Gierning paa Jorden.

250 Hvad enten han er sat over Meget eller Lidet, da veed han, at Retfærdighed er
den første Fordring, dens hellige Lov staaer uforanderlig skreven i Himlene, og,
dersom den ellers foragtes af dem, der kun tragte efter de jordiske Ting, da
stræber han at gjøre den gieldende, først i al sin Idræt, og da, saavidt han
formaaer det, ogsaa omkring sig.

255 I sit Samfund med det Himmelske fornemmer han den Guds Fred, som
overgaaer al Forstand; den stræber han at bevare i sit Hierte, hvorledes han
endog maa see Freden forstyrret paa Jorden; men under al Jordens Striid, og om
han end selv maa stride for at bevare Livets sande Klenodie, har han dog Freden
260 for Øie, og stræber fra Himlen at føre den ned i Livet paa Jorden.

Fra den høiere Tingenes Orden bringer han Glæden med sig, den Glæde, som den Hellige Aand skienker og virker; thi kun det jordiske Sind, hvor meget det
265 endog higer efter alle Lyksaligheder, gjør i sin Fremgang Livet øde og mørkts; Guds Hellige Aand planter fra Himlene milde uskyldige Glæder ved Livets Vei, og den bringer med sig den Glæde, som Herren vilde, at hans Disciple skulde have fuldkommen i sig, den, Apostelen vilde udbrede ved Evangelium, da han sagde: Glæder Eder i Herren, og atter siger jeg: Glæder Eder!

270 “Vort Borgerskab er i Himlene”: med dette store indholdssvære Ord slutter Christi Evangelium sin Formaning til os i det Kirkens Aar, som nu er forløbet; med den samme Paamindelse, om end i andet Udtryk, vil det atter begynde i det Aar, som skal oprinde.

275 Aarene rinde hen, Jordens Skikkelse forandres, al Menneskets Herlighed er som Græssets Blomster; men Herrens Ord bliver evindeligen og dette er det Ord, som ved Evangelium er forkundt for os.

280 Lader os bede Gud med alvorlig og utrættet Bøn for det Land, som vi her kalde vort Fædreland, at, hvad endog Tiden skal tage med sig, og hvad den skal bringe, Guds Ord maa forkyndes reent og klart fra Slægt til Slægt, og forene vort Borgerskab paa Jorden med det i Himlene.

285 Tiderne bringe stedse Forandringer, og al Menneskenes Slægt lever stedse i Forventning af de Ting, som skulle komme. Der ere de, som kun vente et jordisk Paradiis, og de, som kun vente Undergang og Forstyrrelse. Apostelen skuede ogsaa ud mod Tidens Fylde, men han forventede fra Himlene Frelseren den Herren Jesum Christum, og Gud forbyde, at den Forventning nogensinde
290 skulde udslukkes!

Vel have vi ingen Fuldmagt til at forkynde Tider og Stunde, hvilken Faderen har sat i sin egen Magt, formaae ikke at tyde Tidernes Tegn, og ville ingenlunde forsøge med menneskelig Kløgt at udlægge Prophetiens dunkle Dybder. Men,
295 hvad enten snart eller seent, Herren kommer!

Ja dersom I ville forstaae det, Herren er allerede mange Gange kommen siden hans første Aabenbarelse; naar Menneskene sagde: Fred og Tryghed! Naar de aade og drak og toge tilægte og indrettede sig, som om alt deres Borgerskab var

her paa Jorden, da stod Herrens Dag pludseligen over dem, og deres Gierninger styrtede sammen.

305 Men af Undergangen lod Herren, efter den Kraft, hvormed han kan underlægge sig alle Ting, sit Rige stedse gaae herligere frem. Thi for dem, hvis Borgerskab er i Himlene, kommer Guds Rige stedse nærmere; og dersom det ikke er os bestemt, at i den Tiid, der er os tilmaalt paa Jorden, Herren skal komme til os i sin store Aabenbarelse: Herre Jesu Christe! Da komme dine Troende dog til dig, og efter den sidste Striid skal du forvandle deres Fornedrelse til din Herlighed!

310 Amen.

Kilde

Manuskript taget fra Prædikener holdte i Aarene 1846 til 1852 af Dr. J. P. Mynster, Biskop over Siellands Stift, Kongelig Confessionarius. Sommer-Halvaaret. Anden Udgave. Kiøbenhavn. Gyldendalske Boghandlings Forlag. Thieles Bogtrykkerie. 1854. efter aftale med udgiveren.

315

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

23. søndag efter trinitatis, Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

320

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/j-p-mynsters-praediken-23-sondag-efter-trinitatis>

325

330

335